

riciteit op te offeren aan emotionele uitbeelding, om daardoor de geschiedenis feller te belichten. Wanneer hij den afschuw wil teekenen, die zelfs ruwe Roomsche krijgers aangrijpt, voor de moordenaars van den Bartholomeusnacht, vertelt hij, hoe Anjou en zijn generaals zich vermaken met het dobbelspel. „Midden onder de gezellige genoegens kwam de herinnering aan het vergoten bloed weer boven. Onder de dobbelsteenen van den jongen De Guise aan de speeltafel meende men bloeddruppels te zien, ontzet maakte men een einde aan het spel”.

Met tal van pikante bijzonderheden weet hij de aandacht gespannen te houden, waardoor een verhaal ontstaat, dat treft, dat ontzet, dat bewondering of afschuw opwekt, maar dat nooit vervelt, ondanks de vele feiten die vermeld, de namen, die opgesomd moeten worden. Nergens verliest hij zich in kleinigheden, de draad loopt strak door zijn handen.

De Hugenoten, ten doode toe vervolgd, ten ondergang gedoemd, komen telkens weer naar boven. Hendrik van Navarre, de leider der Hugenoten, winst de Fransche kroon, ten koste van zijn geloof. Hij bouwt het rijk weer op, centraliseert de macht met behulp van zijn oude geloofsgenooten, wien hij gewetensvrijheid belooft bij het edict van Nantes.

Dan haast zich de tragedie voort. De wordende eenheid van het rijk duldt niet meer zijn slichters. Richelieu verschijnt. Hoe scherp weet de schrijver dezen geniale staatsman te teekenen, die het Protestantische Holland en Duitschland helpt in den strijd tegen de Katholieken, doch in eigen land de laatste veste der Hugenoten, het dapper verdedigde la Rochelle inneemt; de gewetenloze politicus, die met alle middelen zijn doel nastreeft, Frankrijk groot te maken.

Sober is het slot. Straks is de centralisatie voltooid, het heftig omstreden Koningschap rust in handen van een machtig vorst, die voorgoed den strijd beëindigt. Een klein plaatje laat de troosteloze uitzicht zien der Hugenoten, voor wie geen plaats meer is in het nieuwe Frankrijk, na de opheffing van het edict van Nantes.

Misschien zal voor sommigen het politieke gebeuren te sterk geaccentueerd lijken. Het is waar, het verhaal van Zoff is sterk staatkundig georiënteerd, maar men vergeet niet, dat de Hugenoten een politieke partij vormden, die langen tijd een groote rol speelde in de Fransche geschiedenis.

Hoewel de strijd der burgerij, wier onverzettelijk geloof ten slotte van grooter betekenis bleek, dan de heldhaftigste krijgsdaden hunner wankelmoedige aanvoorders — met uitzondering van De Coligny — wat schuil gaat achter het politieke spel, en de economische betekenis van het Hugenotisme den niet-Calvinistischen schrijver belangrijker scheen, dan hun geloofsovertuiging, is hier toch een boek gegeven, dat het lezen meer dan waard is. Voorloopig althans is een leemte aangevuld, door dit boeiende, aangrijpende, zeer aanschouwelijke tafereel van de worsteling der Hugenoten, die toch ook tot onze geestelijke voorouders behooren.

Gron.

H. S.

Een antwoord van ds D. Zwier.

Dankbaar, dat de kwestie der „algemeene genade” in „De (amerikaansche) Wachter” de aandacht blijft houden, vermeld ik, onder verwijzing naar de rubriek „Kerkelijk Leven”, dat ds D. Zwier in dit blad op een door mij gestelde vraag antwoord heeft gegeven. Ik laat het volgen („Wachter”, 12 Sept. ’39):

Volgens mijn stellige overtuiging behoort „de gunstige gezindheid Gods jegens de menscheit in het algemeen” wel terdege tot den inhoud van het eerste punt.

Dat was reeds op de Synode van 1924 mijn opvatting van de zaak. Dr Schilder herinnert mij daaraan in zijn artikel. Mijn protest ging inderdaad niet tegen den inhoud der synodale uitspraken, waarmee ik het volkomen eens was, maar tegen den haastigen spoed in het doen van die uitspraken, die, zooals ik meende te voorzien, op scheuring zou uitloopen. Ik koesterde de hoop, dat de benoeming van een commissie tot bestudering van het leergeschied die scheuring misschien zoude kunnen voorkomen. Maar het heeft niet zoo mogen zijn.

Ik stem toe, dat Dr Schilder naar de letter van het synodaal besluit in zake het eerste punt gelijk heeft: De gunstige gezindheid Gods jegens de menscheit in het algemeen is niet letterlijk door de Synode beleden. De professor heeft genoeg letters gelezen, om Nederlandsche zinnen te kunnen ontleden.

Maar heel de omgeving, de „lijst”, de geest van het synodaal besluit getuigt, dankt mij, tegen deze opvatting. Ze is, zooals ik vroeger reeds schreef, een min of meer geforceerde verklaring, die we van achteren aan het synodaal besluit zouden moeten opdringen.

Bovendien, ik kan me niet herinneren, dat ook maar iemand ter Synode op het verschil tusschen „de gunstige gezindheid Gods jegens de menscheit

in het algemeen” en „een zekere gunst of genade Gods, die Hij betoont aan Zijn schepselen in het algemeen” de aandacht heeft gevestigd. Het verschil tusschen gezindheid en houding stond blijkbaar niemand voor den geest. En als het iemand voor den geest heeft gestaan, dan kwam het toch blijkbaar niet in hem op, dat er in God een gezindheid van haat en toorn, maar een houding van gunst en genade jegens de menscheit in het algemeen zou zijn. In elk geval, ik heb daar heel niet aan gedacht.

Maar natuurlijk, wat ik in deze rubriek schrijf heeft geen officieel gezag.

Dr Schilder vraagt van mij een verklaring, die naar mijn stellige overtuiging door hem gebruikt mag worden als de authentieke meening der Chr. Ref. Church. Ik kan hem wel zeggen wat mijn overtuiging is, maar voor onze kerk in haar geheel kan ik niet spreken. Alleen de Synode van 1924 zou hebben kunnen zeggen, hoe zij het eerste punt bedoeld heeft. Zelfs een nieuwe Synode, zeg de Synode van 1940, zou dat niet kunnen doen. Zij zou alleen kunnen zeggen, hoe zij de zaak opvat.

Toch meen ik nog wel iets meer te kunnen zeggen. Ik meen goeden grond te hebben voor mijn vermoeden, dat volgens den gedachtenzin der Synode de woorden „een zekere” juist zoowel bij „gunstige gezindheid” als bij „gunst of genade” behooren.

En dat maakt, zooals Dr Schilder zelf zegt, veel verschil.

In het nr van 19 Sept. ’39, (dat hier aankwam vóór dat van 12 Sept., o Hitler!), merkt ds Zwier nog op:

Volgens mijn overtuiging dan behoort „de gunstige gezindheid Gods jegens de menscheit in het algemeen” zeer zeker tot den inhoud van het eerste punt. De Synode van 1924 heeft, mijns inziens, wel terdege bedoeld iets omtrent die gunstige gezindheid uit te spreken.

Let wel: iets omtrent die gunstige gezindheid uit te spreken.

De bedoeling der Synode was niet te verklaren: God is de menscheit in het algemeen gunstig gezind. Ook bedoelde ze niet te zeggen: Wij belijden DE gunstige gezindheid Gods jegens de menscheit in het algemeen.

Maar wel heeft ze iets uitgesproken omtrent die gunstige gezindheid.

En wat is dat iets? Dat die gunstige gezindheid Gods hierin blijkt, dat Hij een zekere gunst of genade betoont aan Zijn schepselen in het algemeen.

Zooals ik het aan het slot van mijn vorige artikel uitdrukte: Dat onbepaalde „een zekere” behoort volgens den gedachtenzin der Synode juist zoowel bij „gunstige gezindheid” als bij „gunst of genade”.

Het is niet DE gunstige gezindheid Gods, maar EEN ZEKERE gunstige gezindheid Gods, die in dat eerste punt door de Synode werd beleden.

Zij bedoelde niet te onderscheiden tusschen gezindheid en houding, tusschen gunst als een eigenschap Gods en gunst als een gave Gods. Zij ging er eenvoudig van uit, dat als God in het schenken van goede gaven aan de menscheit in het algemeen EEN ZEKERE gunst of genade betoont, daarin EEN ZEKERE gunstige gezindheid Gods tot openbaring komt.

Misschien dat Dr Schilder deze opvatting onzer Synode als een naïveté zal willen bestrijden, en daartoe laten we hem natuurlijk het volste recht. Maar tot tijd en wyle hij ons van het tegendeel overtuigt, komt deze opvatting mij nog niet zoo onnoozel voor.

Even verder:

Ik kan natuurlijk niet voor de Synode van Kalamazoo spreken, maar ben stellig overtuigd, dat niemand ter Synode tegen de invoering van enkele woorden tot verduidelijking van het eerste punt bezwaar gehad zou hebben.

Bijvoorbeeld op deze wijze (de woorden, die ik er invoeg, laat ik met hoofdletters drukken):

„Aangaande het eerste punt, rakende de gunstige gezindheid Gods jegens de menscheit in het algemeen, en niet alleen jegens de uitverkorenen, spreekt de Synode uit, dat volgens Schrift en Confessie het vaststaat, dat er, behalve de zaligmakende genade Gods bewezen alleen aan de uitverkorenen ten eeuwigen leven, ook een zekere GUNSTIGE GEZINDHEID, GOEDHEID, gunst of genade Gods is, die Hij betoont aan Zijn schepselen in het algemeen.”

Zie, dan was het ieder onmiddellijk duidelijk geweest, dat de Synode geenszins de gunstige gezindheid Gods jegens de menscheit in het algemeen verward heeft met, of gelijkgesteld heeft aan, de gunstige gezindheid jegens de uitverkorenen ten eeuwigen leven.

De bedoeling der Synode, daar ben ik wel zeker van, was niet DE gunstige gezindheid Gods, maar EEN ZEKERE gunstige gezindheid Gods jegens de menscheit in het algemeen te belijden.

En zooals Dr Schilder zelf terecht opmerkt, dat maakt geen klein verschil.

„De” is bepaald, „een zekere” is onbepaald. In die laatste uitdrukking laat men al doorschemeren, om des professors eigen woorden te gebruiken, „dat men er niet zoo goed raad mee weet, dat men geen begripsmatige helderheid nastreeft, of anders geen onvermende groothed als zoodanig op het oog heeft of aanduiden wil.”

Met andere woorden, ik heb dat vroeger ook al eens gezegd, onze Synode leefde geenszins in de veronderstelling, dat ze met haar uitspraak ook maar iets van het probleem der gemeene genade zou hebben opgelost.

Het probleem namelijk, hoe God tijdelijk bewijzen van een zekere gunst of genade kan schenken aan zulken, die naar Zijn eeuwigen raad nimmer in de zaligmakende genade zullen deelen.

Het probleem, zooals dat een paar jaren geleden door Dr Greidanus zoo scherp werd gesteld in zijn

lezing: „Vragen in Verband met de Quaestie der Algemeene Genade”.

In ’t kort, het probleem van den rechtsgrond der gemeene genade.

Aan de eene zoowel als aan de andere zijde zijn er, die in zake dit punt op een dwaalspoor geraakt zijn.

Nog wat verder op:

In antwoord op Dr Schilder’s vraag zou ik voorts haast durven beweren, dat de boven gegeven verklaring van het eerste punt de authentieke meening onzer kerk is.

Mijn grond voor deze bewering zal ik nog moeten blootleggen.

Zie, men zou anders terecht kunnen zeggen: Dat beweert ds Zwier nu wel, dat hij de bedoeling der Synode van 1924 weergeeft. Maar welken waarborg hebben we, dat zijn opvatting van het eerste punt de juiste is, en dat we dus werkelijk daarin niet meer hebben te zien dan een uitspraak betreffende EEN ZEKERE gunstige gezindheid Gods jegens de menscheit in het algemeen?

Die vraag is alleszins gewettigd. Want al was ik ook scriba van die Synode, dat geeft mij geen recht op eigen houtje de bedoeling der Synode te verduidelijken.

Welnu, ik meen goeden grond te hebben voor de verklaring boven gegeven. Ik geloof, dat ik de authentieke meening der Synode van 1924 wel zeer dicht kan benaderen.

Ik kan mij voor mijn verklaring beroepen op de Synode van 1926.

Deze Synode kwam samen, toen de kwesties, waarover in onze kerken verschil gerezen was, ons allen nog zeer levendig voor den geest stonden. Er werd van 1924 tot 1926 lang en hevig over gedebatteerd. Beter dan eenige later gehouden Synode kon dus de Synode van 1926 zeggen, hoe wij de besluiten van 1924 in zake de leergeschieden hebben te verstaan.

Deze Synode nu zag zich voor onderscheidene bezwaarschriften tegen de drie punten geplaatst, waarop zij antwoord had te geven. Het lag op haar weg, de bedoeling der punten te verduidelijken, en dat heeft zij ook gedaan.

In antwoord op een bezwaar door één van onze kerkeraden tegen het eerste punt ingebracht, lezen we op bl. 116 van de Acta 1926 deze verklaring:

„De kerkeraad lette er toch wel op, dat de Synode opkwam tegen de valsche voorstelling, dat alle genade Gods in den absoluten zin des woords beperkt is tot de uitverkorenen alleen. De Synode nu toonde aan, dat er, behalve de zaligmakende genade, die voor de uitverkorenen alleen is, ook EEN ZEKERE GOEDHEID, GOEDHEID OF GUNSTIGE GEZINDHEID GODS tot openbaring komt jegens een kring van menschen, die breder is dan de groep van de uitverkorenen, en dat dit onder meer ook duidelijk blijkt uit het feit, dat God welmeenend reept elk een, tot wien de liefdelijke uitnodiging des Evangelies komt.”

De woorden, waar het hier op aankomt, laat ik met hoofdletters drukken.

Hiermede is tevens het opschrift boven deze artikelenreeks verklaard. Ik ontleende dat letterlijk aan wat de Synode van 1926 gezegd heeft.

Het is nu wel duidelijk, nietwaar, dat volgens de verklaring dezer Synode in het eerste punt niet meer dan EEN ZEKERE gunstige gezindheid Gods jegens de menscheit in het algemeen wordt beleden. Meer mag men er niet inleggen.

Ook blijkt hieruit reeds wat ik boven schreef, dat in het eerste punt geen onderscheid wordt gemaakt tusschen gezindheid Gods en houding Gods, tusschen genade als eigenschap Gods en genade als gave Gods. Maar dit blijkt nog duidelijker uit wat de Synode op bl. 130 van de Acta in antwoord op een ander bezwaar zegt:

„Het verschil tusschen de Synode en de leeraren Danhof en Hoeksema was dus ook niet... als zoude de Synode de bewuste genade als gezindheid Gods opvatten en de broeders Danhof en Hoeksema deze genade zouden beschouwen als genoten door den zondaar. Het verschil tusschen de betrokken partijen was juist of er zulk een algemeene goedheid of genade (‘zij dan als gezindheid in God, of als genoten door den zondaar’) bestaat, ja of neen.”

Hiermede meen ik genoegzamen grond te hebben aangevoerd voor mijn verklaring boven gegeven.

Zelfs toen de Synode (van 1926) geplaatst werd voor het onderscheid tusschen genade als een gezindheid in God en genade als een gave door den zondaar genoten (een onderscheid, dat natuurlijk overigens volkomen juist is), heeft ze verklaard, dat dit punt niet in geding was.

Zij ging er eenvoudig van uit, zooals ik boven reeds zei, dat, als het waar is, dat God in het schenken van een gave EEN ZEKERE gunst of genade betoont, het ook waar moet zijn, dat daarin EEN ZEKERE gunstige gezindheid tot openbaring komt.

Ik dank ds Zwier voor zijn breede beantwoording der gestelde vraag.

Een volgenden keer (zie Kerkelijk Leven), hoop ik op een en ander nader in te gaan.

K. S.

GENERALE SYNODE DER GEREFORMEERDE KERKEN.

De achtste zitting.

In de Vrijdag 29 Sept. j.l. gehouden 18e zitting heeft allereerst prof. dr F. W. Grosheide het rapport uitgebracht van de Geref. Kerk van Brussel, die is aangewezen voor de verzorging van de verstroide Geref. in Noord-Frankrijk.

Over

De com

1. de

stroolde

geeren

2. we

van vier

in Fran

3. aar

1 Sept.

dezen a

4. aan

Maaskar

den blij

onder h

verrich

5. aan

aan de

kerk nie

en zelf

f 400,—

6. aan

oog op

het ber

Parijs;

7. in

dragen,

onder d

per jaar

en f 400

worden

Prof. c

de vorm

1. Sy

overweg

Prof. c

clusies u

A. de L

Stapelka

zakelijk

de verkie

De vo

nader to

De Syr

1. dat

Synode

medebre

voor alle

overal v

lijk zijn;

2. dat

plaats is

organisat

het Woon

3. dat v

geen bijz

dat het i

nominee

houden i

4. hier

Lange en

Ds dei

dat ze n

Ouderli

wat te k

Prof. F

kerkerad

de hand

zich ove

organisat

te ver.

Dr A. I

te zijn. D

bureau. S

clusie.

Prof. d

redaction

ste niet n

het verbr

niet gehe

aan het b

heid des l

is geen r

gesteld; v

is het pri

geding? S

missie wi

Ouderli

conclusies

sociale be

en ook va

Prof. dr

sociale or

conclusies

de organis

clusie te v

sociale str

Spr. ond

We zijn t

moeten be

in het mi

als het lev

schapsleve

3½ regel

Dr J. T. I

hij nu jub

uitgesprok

dat men i

oprichten.

gelaten. H

gegeven ei

De Voo

clusie zie

een stuk v

Hierna l

opmerking

op wijzen,

de uitspra

Handhav

toch het h

maestie der Al-
rechtsgrond der
dere zijde zijn
ispoor geraakt

zou ik voort-
gevoerd ver-
nieke meening

ik nog moeten

en zeggen: Dat
bedoeling der
elken waarborg
het eerste punt
aarin niet meer
treffende EEN
de Jegen de

Vant al was ik
mij geen recht
Synode te ver-

hebben voor de
of, dat ik de
1924 wel zeer

beroepen op de

kwesties, waar-
was, ons allen
inden. Er werd
er gedebatteerd
de kon dus de
e besluiten van
te verstaan.
terscheidene be-
geplaatst, waar-
g op haar weg,
lelijken, en dat

een van onze
gebrucht, lezen
verklaring:

dat de Synode
ig, dat alle ge-
woords beperkt
nude nu toonde
genade, die voor
v ZEKERE GE-
GEZINDHED

kring van men-
de uitverkore-
lijk blijkt uit het
en, tot wien de
komt."

inkomst, laat ik

ift boven deze
te dat letterlijk
heeft.

dat volgens de
punt niet meer
eld Gods jegens
it beleden. Meer

ven schreef, dat
wordt gemaakt
e Gods, tusschen
e als gave Gods,
wat de Synode
d op een ander

en de leeraren
iet... als zoude
gezindheid Gods
Hoeksema deze
n door den zon-
ken partijen was
heid of genade
als genoten door

grond te hebben
en gegeven.

geplaatst werd
als een gezind-
oor den zondaar
urlijk overigens
rd, dat dit punt

is ik boven reeds
in het schenken
genade betoont,
EEN ZEKERE
kaut.

antwoording der

Leven), hoop ik

K. S.

WSA

FORMEERDE

chtliende zitting.

18e zitting heeft
het rapport uit-
issel, die is aan-
terstrooide Geref.

Over dit rapport bracht de J. de Vries-rapport uit. De commissie stelde de volgende conclusies voor:

1. de handelingen voor de deputaten voor de ver-
strooiden in Frankrijk goed te keuren en hen te dechlar-
geeren van hun beheer;

2. wederom deputaten te benoemen, nu ten getale
van vier, voor den arbeid ten bate van de verstrooiden
in Frankrijk;

3. aan hen toe te staan één collecte in de periode
1 Sept. 1939-1 Sept. 1942 aan de kerken te vragen voor
dezen arbeid;

4. aan de Kerk van Brussel en inzonderheid aan de
Maaskant den dank der Synode over te brengen voor
den blijkaar zoo rijk gezegenden arbeid door haar en
onder haar leiding onder de verstrooiden in Frankrijk
verricht;

5. aan de Kerk van Brussel op te dragen, indien
aan de Yonne een dienaar des Woords wordt beroepen,
aan die kerk f300,— per jaar uit te keuren, als deze
kerk niet naar art. 11 mocht kunnen worden gesteund
en zelf voor den arbeid in het Noorden van Frankrijk
f400,— te behouden;

6. aan de Kerk van Brussel te adviseeren, met het
oog op de uithreiding van het werk, over te gaan tot
het beroepen van een predikant, met als standplaats
Parijs;

7. in verband met punt 6 aan de deputaten op te
dragen, dat zij aan de Kerk van Brussel voor den arbeid
onder de verstrooiden in Frankrijk f3000,— uitkeuren
per jaar, zoolang de toestand blijft gelijk die thans is
en f4000,— indien een predikant door Brussel zou
worden beroepen met als standplaats Parijs.

Prof. dr K. Dijk vroeg of het nu geen tijd is om tot
de vorming van een classis-Brussel over te gaan.

De Synode besloot deze gedachte aan deputaten in
overweging te geven.

Chr. sociale beweging.

Prof. dr K. Dijk bracht hierna de gewijzigde con-
clusies uit in betrekking tot het schrijven van de heeren
A. de Lange en A. Vingerling, beiden te Goes en A.
Stapelkamp te Utrecht c.s. in betrekking tot de nood-
zakelijkheid van Chr. organisaties op sociaal gebied en
de verkiezing tot het ambt van neutraal georganiseerd.

De voorgestelde conclusies werden door prof. Dijk
nader toegelicht en luiden nu aldus:

De Synode besluit:

1. dat de strekking van de uitspraak van de Generale
Synode van Leeuwarden (1920, Acta art. 122) met zich
medebrengt, dat het bedoelde vermaan geldigheid heeft
voor alle geledingen in het maatschappelijk leven, n.l.
overal waar zulke Christelijke organisaties noodzake-
lijk zijn;

2. dat er voor een lid der Gereformeerde Kerk geen
plaats is in de z.g.n. neutrale organisaties, welke als
organisaties door woord en daad ingaan tegen hetgeen
het Woord Gods duidelijk leert en gebiedt;

3. dat voor de verkiezing van ambtsdragers door haar
geen bijzondere regelen dienen gesteld te worden, doch
dat het als vanzelf spreekt, dat de kerkeraaden bij de
nominering voor deze verkiezing ernstig rekening
houden met de beslissingen der Generale Synode;

4. hiervan kennis te geven aan de broeders A. de
Lange en A. Vingerling te Goes en A. Stapelkamp c.s.

De den Houting vond de conclusies zoo algemeen
dat ze niet veel meer zeggen.

Ouderling Warnaar vond de tweede conclusie wel
wat te kras.

Prof. Hepp verklaarde niet bevredigd te zijn. De
kerkeraad kan alles niet beoordeelen. Men hoede zich
de hand in een wespennest te steken. De Synode moet
zich over beginselen uitspreken, niet over bepaalde
organisaties. De tweede en derde conclusies gaan spr.
te ver.

Dr A. D. R. Polman verklaarde niet gecontenteerd
te zijn. De Synode wordt zoo langzamerhand een advies-
bureau. Spr. wil niet verder gaan dan de eerste con-
clusie.

Prof. dr K. Schilder had enkele bezwaren van
redactionele aard en kan ook met de tweede conclu-
sie niet meegaan. Men kan niet den eisch stellen van
het verbeuren van alle contact met organisaties, die
niet geheel met onze opvattingen overeenkomen. Trouw-
aan het beginsel kan slechts gepaard gaan met nuchter-
heid des levens. Wie zijn oog sluit voor de werkelijkheid
is geen principieel man. Steeds meer moet de vraag
gesteld: wat is de doelstelling van een organisatie? Wat
is het principe en komen er principiele zaken in het
geding? Spr. zou de conclusies nog eens aan de com-
missie willen retourneren.

Ouderling S. v. Wijk kan zich met de voorgestelde
conclusies geheel vereenigen. De mannen van de Chr.
sociale beweging hebben den steun van ons volk noodig
en ook van de Synode, zoover zulks noodig is.

Prof. dr J. Waterink wilde opmerken, dat de Chr.
sociale organisaties zijn warme sympathie hebben. De
conclusies zijn ontstaan uit verwarring. Het is onjuist
de organisaties van werkgevers en -nemers in één con-
clusie te willen grijpen. Daarvoor zijn de historie en de
sociale structuur te zeer onderscheiden.

Spr. onderschrijft geheel het oordeel van dr Polman.
We zijn hier begonnen aan dingen, waaraan we niet
moeten beginnen. De Christen heeft ook een roeping
in het maatschappelijk leven. Er is ook nog zoo iets
als het leven met een goede consciëntie in het gemeen-
schapsleven. Spr. wil niet verder gaan dan de eerste
3½ regel van de eerste conclusie.

Dr J. Thijss mist in de gewijzigde conclusie iets, dat
hij nu juist er in had willen houden. Er moet worden
uitgesproken, dat uit de uitspraak van 1920 niet volgt,
dat men nu overal maar Chr. organisaties moet gaan
oprichten. Dat moet aan ieders consciëntie worden over-
gelaten. In den Bijbel zijn regelen voor ambtsdragers
gegeven en daar behoeven we niets aan toe te voegen.

De Voorzitter wilde het slot van de eerste con-
clusie zien vervallen, de geheele tweede conclusie en
een stuk van de derde.

Hierna beantwoordde prof. dr K. Dijk de gemaakte
opmerkingen. Spr. wil het debat niet herhalen, er slechts
op wijzen, dat allerlei vraagstukken samenhangen met
de uitspraak van 1920.

Handhavend alles wat hij gezegd heeft wilde spr.
toch het hier niet op een stemming laten aankomen,

waarom hij voorstelde deputaten te benoemen, die op
de verdaagde Synode over deze zaak een rapport zullen
uitbrengen, opdat het eens kome tot definitieve con-
clusies.

Conform besloten.

Tot leden van bedoelde commissie werden benoemd
de leden der Synode dr J. Thijss (samenroeper), dr J.
Waterink en prof. dr K. Dijk en de ouderlingen A.
Warnaar en B. Zuidema.

De Synode besloot hiertoe om der wille van het hoog
belang van wat de broeders uit Goes gevraagd hebben.

Ouderling R. Smit rapporteerde hierna over de grens-
regeling Halle-Varsoeveld.

Prof. dr F. W. Grosheide, ds N. Duursema en
ds W. L. Mille maakten over de voorgestelde conclu-
sies enkele opmerkingen. Goedgekeurd.

Ook over enkele bezwaarschriften tertzake rapporteerde
ouderling Smit.

De grensregeling Emlichheim-Saar werd aangehou-
den tot 1942, aangezien de Duitse afgevaardigden ter
Synode niet konden verschijnen.

Ds W. H. v. d. Vegt rapporteerde over een bezwaar
schrift van hr. M. Prins te Maassluis inzake het besluit
van de vorige Synode inzake N.S.B. en C.D.U. en de
uitoefening daarvan in de praktijk der kerkelijke tucht.

De Synode besloot aan hr. Prins te antwoorden:

a. dat de door hem aangehaalde passage uit het rap-
port een samenwerking veroordeelt, die voortvloeit uit
de on-Schriftuurlijke beginselen der C.D.U.;

b. dat de Synode het niet tot haar taak rekent om
haar oordeel uit te spreken over elk geval van samen-
werking, dat zich in het politieke leven voordoet.

Na enkele mededeelingen, o.a. dat het de bedoeling
is om de verdaagde Synode vóór 1 Jan. te doen plaats-
vinden, ging de assessor voor in dankgebed en verdaagde
de Praeses de zitting tot Dinsdagmiddag 2 uur.

De negentiende zitting.

Dinsdagmiddag is de Synode haar 6e zittingsweek
ingegaan.

De Voorzitter, ds J. L. Schouten, opende de ver-
gadering met het doen zingen van Ps. 119:3 en gebed,
waarna hij appél-nominaal hield. Ouderling J. J. v.
Commenee van Utrecht was vervangen door zijn secun-
dus, ouderling R. Simons van Utrecht, die door op
te staan instemming met de belijdenisschriften der
Geref. Kerken betuigde.

De Voorzitter deed mededeeling van enkele in-
gekomen berichten van verhindering en las een schrij-
ven van dankbetuiging van de classis Oostfriesland, die
26 Sept. j.l. vergaderde en met ontroering kennis nam
van het schrijven van medeleven, dat de Synode haar
zond.

Kerkelijke statistiek.

Hierna rapporteerde ds H. Meijering over het voor-
stel van de kerk van Den Haag-West om deputaten te
benoemen voor het treffen van maatregelen tot het ver-
krigen van een jaarlijks samen te stellen statistiek van
de Geref. Kerken en zorg te dragen, dat de uitkomsten
daarvan voor het eerst kunnen worden gepubliceerd op
basis der gegevens, verkregen per 31 Dec. 1940.

De gedachte van Den Haag-West heeft de instemming
der commissie. Zij stelt voor de opdracht der te benoe-
men deputaten te beperken tot voorbereidend werk,
aangezien nog niet voorzien kan worden hoe het gaat
met de plannen voor een centraal kerkelijk bureau, etc.

De Synode benoemde daarop 5 deputaten, die een
voorbereidend onderzoek zullen instellen en daarover
op de Synode van 1942 zullen rapporteren.

Comité dr O. Schabert.

Ouderling P. Waning van Amersfoort rapporteerde
over het verzoek van het Landelijke werkomité „Dr O.
Schabert” voor den Baltischen Rusland-arbeid om den
steun der Kerken tot verwerkliking van haar ideaal.

De commissie stelde voor te antwoorden hoewel zij
den arbeid genegen is en oordeelt, dat die door de ge-
loovigen moet worden gesteund, daar het niet op den weg
der Kerken als zoodanig ligt om steun te bieden. Con-
form besloten.

Raming Zendingskosten.

Ds W. Breukelaar gaf hierna een voorloopige ra-
ming van de kosten der Zending, waarbij hij wees op
den onprekater factor door den oorlogstoestand geschap-
ten. Deputaten hebben alle door deze Synode gevorderde
bedragen in de voorloopige raming verdisconteerd en
de afgeleopen 3 jaar daarbij als maatslief genomen. De
opbrengst uit de kerken wordt geraamd op vier en een
halve ton. De raming van de ontvangsten blijft ongeveer
10 % beneden die van de uitgaven. Deputaten hebben
hoop, dat de uitgaven beneden de raming zullen blijven
en de ontvangsten iets zullen oploopen.

Uit de reserve is beschikbaar ruim f22500, zoodat
aan de kerken nog niet direct een extra-collecte behoeft
te worden gevraagd.

Na een vraag van ds den Houting werd de voor-
loopige raming vastgesteld.

De Voorzitter wees er op, dat de Geref. Kerken
nu ruim een half miljoen voor de Zending opbrengen,
wat ds Breukelaar aanleiding gaf te accentueeren,
dat Nederland in de rij van de opbrengst voor de Zen-
ding door verschillende volkeren in de achterhoede
marcheert. De Geref. christenen brengen in Nederland
per hoofd nog geen 2 cent op. Gaan zij dat doen, dan
zijn de zorgen weg en kan in de Bataklanden ook weer
tractement worden uitbetaald.

De Voorzitter dankte ds Breukelaar voor zijn
warm pleidooi.

Hierna werd het nader schrijven aan de deputaten
voor de radio-kerkdiensten vastgesteld.

De Voorzitter deed mededeeling van een inge-
komen schrijven van mr A. J. L. van Beeck Calkoen,
redacteur van het „Diac. Corr.blad”, waarin deze met
groot leedwezen kennis nam van een beslissing der
Synode, waarin z.l. den weg gewezen wordt van het
gaan in de richting van subsidie uit de overheidskassen.
Het moderamen zal een antwoord concipieeren en aan
de Synode voorleggen.

Een schrijven van den kerkeraad der Geref. Kerk
van Zutphen omtrent een gevraagd advies, werd in
handen gesteld van deputaten voor de behartiging van
de geestelijke belangen der militairen.

Eveneens kwam in een schrijven van dezen kerkeraad
waarvan een rouleering van predikanten voor het werk
te velde werd bepleit.

Na eenige discussie waaraan verschillende sprekers
deelnamen en waarbij ds T. J. Hagen wees op de
onmogelijkheid van zulk een systeem, werd ook dit
schrijven in handen van bedoelde deputaten gesteld.

Een schrijven van Mevr. dr Van Andel-Rutgers te
Solo inzake voorbereiding van Zendingzusters werd
gesteld in handen van de te benoemen Zending-
deputaten.

Aangezien geen zaken meer voor openbare behande-
ling op het agendum stonden, ging de Synode in comité-
zitting.

's Avonds werd eveneens comitévergadering gehouden.

De twintigste zitting.

Nadat de Generale Synode der Gereformeerde Kerken
Dinsdag haar zitting in comité tot laat in den avond
gehouden had, werden Woensdagmorgen verschillende
comitévergaderingen gehouden, zoodat de Synode
eerst 'smiddags om 2 uur weer in openbare zitting
bijkwam.

De Voorzitter, ds J. L. Schouten, opende de ver-
gadering op gebruikelijke wijze en deed zingen Ps 90:9,
waarna hij appél-nominaal hield.

Avondmaalbekertjes.

Prof. dr J. Waterink rapporteerde hierna over
een bezwaarschrift van den heer D. v. Schooneveldt te
Rotterdam-C. tegen het besluit van den Raad der Geref.
Kerk aldaar, dat bij de viering van het H. Avondmaal
in „Eudokia” aldaar „de aanzittenden geen wijn zullen
drinken uit één gemeenschappelijke beker maar uit
een voor ieder aanzittende gereserveerd bekertje.

Adressant meent, dat dit besluit in strijd is met de
uitspraak van de Synode van 1920 en wendt zich nu,
waar de classis Rotterdam zijn bezwaar niet ontvanke-
lijk verklaarde, tot de Gen. Synode.

De commissie wees op de praktische moeilijkheden,
waarvoor men in ziekenhuizen staat en oordeelt de een-
heid van den wijn meer dan die van den beker. De
viering met afzonderlijke bekertjes moet beperkt worden
tot het noodzakelijke en die voorkeur geven aan af-
zonderlijke bekertjes moet niet de gelegenheid ge-
geven om in „Eudokia” H. Avondmaal te vieren. Slechts
de verplegenden, die aanwezig moeten zijn om hulp te
verleenen, mogen mede aanzitten. De commissie oordeelt
het onjuist, dat de Rotterdamse kerkeraad een besluit
van de Gen. Synode terzijde legt, terwijl waar de zaak
reeds van 1832 loopt, de kerkeraad noch in 1833 noch
in 1936 ter Synode een gravamen indiende.

In dien geest zijn de conclusies opgesteld.

Een breede discussie ontspan zich.

Prof. dr F. W. Grosheide heeft bezwaar tegen het
rapport, dat niet uitgaat van het H. Avondmaal, maar
van de zieken. Het essentiële van het H. Avondmaal
beslist. Spr. zou het rapport in dezen vorm niet in de acta
opgenomen willen zien. Ook tegen de conclusies heeft spr.
bezwaar. Spr. wees er op, dat de dienaar ook uit één
beker aan tafel kleine bekertjes vullen kan. Dat acht
spr. nog iets anders dan het vullen van bekertjes in
de consistoriekamer. De eenheid van den beker is essen-
tieel, al wil spr. dat niet op de spits drijven door te
zeggen, dat men in een stadskerk geen vier à zes bekers
zou mogen gebruiken. Spr. kent de praktijk van „Eudo-
kia” niet, maar acht de eenheid van den beker van
principiele waarde.

Prof. dr H. H. Kuiper heeft eveneens bezwaar
tegen het rapport, dat hij niet in de acta wil opge-
nomen zien.

Ouderling J. Manni zette de geschiedenis van deze
zaak in „Eudokia” nader uiteen. Nimmer komen men-
schen van buiten aan deze Avondmaalsviering, behalve
de predikant, de ouderling en de diaken. Uit een
grooten schenkbeker worden aan de tafel de bekertjes
gevuld. Om praktische redenen en de groote moeilijk-
heden, die ontstaan waren, is de Rotterdamse kerkeraad
tot zijn beslissing gekomen.

Prof. dr J. Waterink beantwoordde hierna de ge-
maakte opmerkingen. Het rapport behoeft geen prin-
cipieel betoog te hebben. 1920 gaf een principieel be-
toeg, al telt het welgeteld maar 7 regels. Het rapport sluit
zich bij 1920 aan en dus kan het zich daarvan nu ont-
houden.

De conclusies kwamen één voor één aan de orde,
werden na stemming verworpen en gingen naar de
commissie terug.

Prof. dr J. Waterink stelde later in de vergadering
een andere conclusie voor. Het rapport zal nu vervallen.
De conclusies luiden nu:

a. dat naar het oordeel der Synode het besluit van
den kerkeraad van Rotterdam niet in strijd is met de
besluiten van Leeuwarden (1920), welk besluit de rege-
ling van de viering van het H. Avondmaal in stichtingen
aan welke besmettelijke zieken deelnemen, t.o.v. het
gebruik van afzonderlijke Avondmaalbekertjes overlaat
aan den kerkeraad;

b. dat het gewenscht moet geacht worden, dat de
kerkeraad de deelname aan de H. Avondmaalsviering
in „Eudokia” beperkte tot hen, die in de stichting ver-
blijven;

c. dat het eveneens gewenscht is, dat de eenheid
van de onderscheidene afzonderlijke bekertjes blijke uit
het gebruik van één schenkkant of -beker.

(Slot volgt.)

Generale Synode der Gereformeerde Kerken.

Deputaatschappen.

De Generale Synode der Gereformeerde Kerken heeft in
haar te Sneek gehouden zittingen de volgende deputaten
benoemd:

Voor de Correspondentie met de Hooge Overheid: *Prof. Dr
H. H. Kuiper te 's-Gravenhage, Prof. Dr J. Ridderbos te
Kampen, Z. Exc. Mr S. Baron van Heemstra te Arnhem,
primi; Mr Dr J. Donner te 's-Gravenhage, Prof. Dr K. Dijk
te Zwollerkerspel en Prof. Dr A. A. v. Schelven te Haarlem,
secundi;

Voor de bevordering van de eenheid onder de Geref. be-
lijders: *Prof. Dr K. Dijk te Zwollerkerspel, Prof. Dr F. W.
Grosheide te Amsterdam, Prof. Dr J. Ridderbos te Kampen,
Ds H. Meijering te Katwijk a. d. Rijn en Ds W. H. den
Houting te Huizen;

Voor artikel XI K.O.: Ds N. Postema te Veendam, Ds A. H. Pierama te Anjum, Ds D. Koopmans, em.-pred. te Meppel, Ds A. J. Noordewier te Westerhork, Ds W. L. Milo te Almelo, Dr G. Keizer te Rheden-de Steeg, J. J. v. Commene te Utrecht, Ds E. A. Groenewegen te Halftweg, *Ds H. Meijering te Katwijk a. d. Rijn, Ds D. B. Hagenbeek te Vlaardingen, Ds F. J. v. d. Ende te Kamperland en Ds H. de Bruijn te Nieuwendijk, primi; Ds J. Los te Sijdebuuren, Ds J. v. Loo te Zwagerveen, Dr D. J. de Groot te Woudsend, Ds N. v. Haeringen te Zweelo, Ds J. H. Kuiper te Zwolle, Ds G. F. Hajer te Ede, C. F. v. Dijk te Lopik, Ds A. Schuiter, em.-pred. te Amsterdam, Ds J. H. A. Bosch te Alphen a. d. Rijn, Ds A. Rolloos te Zwijndrecht, Ds A. Koning te St. Laurens en Ds J. H. Jonker te Werkendam, secundi;

Voor artikel XIII K.O.: A. W. Biewenga te Garsthuizen, Ds U. Buwalda te Augustinus, Ds A. J. Bouma te Heerenveen, G. F. Hummel te Assen, Ds H. Meulink te Enschede, Ds R. M. Westerink te Velp, Ds S. J. Popma te Amerstort, *Ds A. Schuiter, em.-pred. te Amsterdam, Ds H. Meijering te Katwijk a. d. Rijn, Ds D. B. Hagenbeek te Vlaardingen, Ds A. Schelle te Kapelle-Biezelinge, Ds A. J. Fanoy te Eindhoven, Ds G. Schroyenwever te Willems (Duitschland) en G. M. A. Laernoos te Utrecht (voorheen te Semarang), primi; W. Pot te Stadskanaal, Ds H. R. Pei te Suawoude, Ds G. A. Langhout te Gaastmeer, Ds M. Uijthoudt te Coevorden, Ds J. H. Broek Roelofs te Vroomshoop, Ds H. M. Ploeger te Culenborg, Ds D. J. Ras te Vleuten, Ds Y. v. d. Zee te Amsterdam-W., Ds J. H. A. Bosch te Alphen a. d. Rijn, Ds J. Oosterveen te Barendrecht, C. P. Pouwer te Middelburg, Ds J. de Vries te Tilburg, Ds J. den Ouden te Campen (Duitschland) en N. Hockstra te Buitenzorg, secundi;

Voor het examen naar art. 4 der Zendingzorde: *Ds W. Breukelaar, em.-pred. te Santpoort, Prof. Dr C. v. Gelderen te Amsterdam, Prof. Dr J. H. Bavinck te Bilthoven, Prof. Dr G. M. den Hartogh te Kampen, Prof. Dr V. Hepp te Amsterdam, Prof. Dr H. H. Kuiper te 's-Gravenhage, Ds D. Pol te Rijsoord en Ds A. Merklijn, em.-pred. te Leiden;

Voor de oefening van het verband tusschen de Geref. Kerken in Nederland en de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit: *Ds W. Breukelaar, em.-pred. te Santpoort, Dr J. W. v. d. Bosch te Harderwijk, Dr H. Kaajan te Utrecht, Ds W. W. Meynen te Dordrecht, Ds J. L. Schouten te Amsterdam en Dr J. Thijss te Zwolle, primi; Ds J. de Vries te Tilburg, Ds T. J. Hagen te Delft en Dr L. v. d. Zanden te Groningen, secundi;

Voor den bundel „Eenige Gezangen“ en de Liturgie: *Prof. Dr E. W. Groshede te Amsterdam, Ds J. Douma, em.-pred. te Arnhem, Ds A. H. v. Minnen, id. te Bergen (N.-H.), Prof. Dr J. Waterink te Amsterdam en Jac. Kort te Amsterdam;

Voor de zekering van de bestellingen der gezamenlijke kerken: *Ds W. Breukelaar, em.-pred. te Santpoort, Mr G. H. A. Groshede te Amsterdam en Prof. Dr H. H. Kuiper te 's-Gravenhage;

Voor den geestelijken arbeid onder schippers: *Ds J. Douma, em.-pred. te Arnhem, H. Booy Ten, id. te Alphen a. d. Rijn en Ds J. Dijkstra te Hoorn, primi en Ds A. J. Boss te Nijmegen en R. Thijss, eveneens te Nijmegen;

Voor de Zendingzorde: *Prof. Dr G. M. den Hartogh te Kampen, Ds W. Breukelaar, em.-pred. te Santpoort, Ds N. Duursma te Nieuw-Amsterdam, Ds W. H. den Houting te Huisum en Prof. Dr D. Nauta te Amsterdam;

Voor de Evangelisatie in België: *Ds W. W. Meynen te Dordrecht, Ds H. de Bruijn te Nieuwendijk, Ds P. v. Dijk te Zaanland, Ds P. N. Kruyswijk te Hilversum en M. A. D. H. Schalekamp te Wassenaar;

Inaake het tuchtrecht der meerdere vergaderingen: *Dr W. A. v. Es te Leeuwarden, Prof. Dr S. Greijndanus te Kampen, Prof. Dr H. H. Kuiper te 's-Gravenhage, Prof. Dr G. M. den Hartogh te Kampen, Prof. Dr D. Nauta te Amsterdam en Dr M. Bouwman te Nieuwendijk;

Voor de Radio-beredienstuitzendingen: *Ds J. A. Tazelaar te Rotterdam, Ds J. C. Brussaard te Bloemendaal, Mr A. v. d. Deure te Bemmelen, Ds G. Kerssies te Wildervank en Ds Jac. v. Nes Czn. te 's-Gravenhage;

Inaake de roeping der kerk ten aanzien van de verzorging der armen: *Prof. Dr H. H. Kuiper te 's-Gravenhage, Dr J. Hoek te 's-Gravenhage, Mr G. H. A. Groshede te Amsterdam, J. H. Donner te Rotterdam, Mr J. W. Noteboom te 's-Gravenhage, Dr A. D. R. Polman te Bolsward en C. Smecck te Arnhem;

Voor Geref. Comité Handels Marine (Gecohama): *Ds J. Versteeg te Nieuw-Loosdrecht, Ds J. Kremer te Ede, Dr P. Prins te Dordrecht, K. Salomons te Gasselternijveen en S. de Vries te Santpoort, primi en Ds Tj. v. Wieren te Schiermonnikoog, Ds P. v. Strien te Groningen, A. v. d. Blink te Haarlem en J. Blok Fan. te Sneek, secundi;

Voor de zending onder de heidenen en Mohammedanen: *Ds D. Pol te Rijsoord, Ds M. Meijering, em.-pred. te Delfzijl, Ds H. Hangelbroek te Wirdum (Fr.), Ds G. M. v. Renne te Heeg, Ds N. Duursma te Nieuw-Amsterdam, Ds R. Hamming te Nijverdal, Ds P. C. de Bruyn te Apeldoorn, Ds G. v. d. Zanden te de Bildt, Ds W. Breukelaar, em.-pred. te Santpoort, Ds H. A. Wiersinga te Leiden, Ds A. C. Heij te Koudekerke en Ds J. de Vries te Tilburg;

Voor de evangelisatie onder studeerenden: *Ds T. J. Hagen te Delft, Prof. Dr J. H. Bavinck te Bilthoven, Dr A. H. Mulder te Utrecht, Dr K. Sietsma te Amsterdam, A. Scholtens te Groningen, primi en Ir J. v. Rooyen te Delft en Ds W. A. Wiersinga te Loosduinen, secundi;

Voor de geestelijke bearbeiding der verstooiden Geref. in Ned.-Indië: *Prof. Dr K. Dijk te Zwollerkerpel, Mr H. Bos Kzn. te Rotterdam, Z. Exc. Dr H. Colijn te 's-Gravenhage, K. Floor te Wassenaar, P. L. de Gaay Fortman te Zeist, Dr W. G. Harrenstein te Santpoort, G. M. A. Laernoos te Utrecht en Ds H. A. Wiersinga te Leiden;

Voor de correspondentie met buitenlandse kerken: *Prof. Dr G. Ch. Aalders te Hilversum, Prof. Dr A. A. v. Schelven te Haarlem, Mr A. J. L. v. Beek Calkoen te Den Haag, Dr G. Keizer te Rheden-de Steeg, Dr S. O. Los, em.-pred. te 's-Gravenhage, primi en H. Mulder te Groningen, Ds T. Ferwerda te Amsterdam en Dr J. W. v. d. Bosch te Harderwijk, secundi;

Voor de verzorging van de geestelijke belangen der militairen: *Ds A. H. v. Minnen, em.-pred. te Bergen (N.-H.), B. Geleijne te Achterveld, Ds T. J. Hagen te Delft, Z. Exc. W. J. D. Havelaar te Ede, A. v. Helden te 's-Gravenhage, Ds F. Tollema te Den Helder, Ds J. de Vries te Tilburg, primi en Ds W. E. Gerritsen te Aalten en Ds J. Wisters te Helmond, secundi;

Voor de zending onder de Joden: *Ds J. Douma, em.-pred. te Arnhem, Dr J. Hoek te 's-Gravenhage, Ds C. J. Sikkink te Amsterdam-Z., Dr C. Bouma te 's-Gravenhage-O., Ds C. v. d. Woude te Leeuwarden, primi en Ds S. Doornbos te Amsterdam, Ds G. Langthuis te Zeist en Ds H. W. H. v. Andel te Rotterdam-Z., secundi;

Voor den arbeid onder de verstooiden Geref. in Frankrijk: *Ds W. W. Meynen te Dordrecht, Prof. Dr F. W. Groshede te Amsterdam, Ds J. Maackant te Brussel en C. Zwaan te Mechelen;

Voor de voorbereiding eener kerkelijke statistiek: *Prof. Dr K. Dijk te Zwollerkerpel, Dr Th. Ruys te Lisse, Mr Joh. H. Scheuter te Amerstort, C. Guijt te 's-Gravenhage, Dr G. H. A. Groshede te Amsterdam en L. Smit te Goes;

Voor studeerenden aan Hongaarsche studenten: *Prof. Dr F. W. Groshede te Amsterdam, C. v. d. Bos te Amsterdam, Ds A. Hoeneveld te Nijkerk, Prof. Dr A. G. Honig, em.-hoogleraar te Kampen en Ds H. A. Munnik te Zwolle;

Voor den geestelijken arbeid in het IJsselmeergebied: *Ds H. H. Schoemakers, em.-pred. te Kampen, Ds D. Hoek te Enkhuizen, Ds P. de Jong te Bunschoten, H. Tromp te Harderwijk en J. Weerstra te Witmarum;

Voor de radio-kerkdiensten in Ned.-Indië: Ds R. C. Harder te Leiden, K. Bonjornoor, B. G. Th. Borgeing en J. Sprey, allen te Batavia;

Tot archivaris en adviseur voor de kerkelijke archieven: Dr Th. Ruys te Lisse, primus en Dr H. Kaajan te Utrecht, secundus;

Voor toezicht op het synodaal archief: *Prof. Dr K. Dijk te Zwollerkerpel, Dr J. Hoek te 's-Gravenhage-W. en Dr G. Keizer te Rheden-de Steeg;

Als archiefbewaarder kerk: 's-Gravenhage-West;

Voor het uitschrijven van een bededag: de classis 's-Gravenhage;

Voor de collecten en giften voor Canada: Prof. Dr G. Ch. Aalders te Hilversum;

Voor advies inzake de financiële controle: *Mr G. H. A. Groshede te Amsterdam, C. Visser te 's-Gravenhage en W. de Vries Gen. te Heemstede;

Voor de grensovergang Siegerswoude-de Wilp: *Ds N. Duursma te Nieuw-Amsterdam, Ds J. v. Loo te Zwagerveen en M. U. Dijkstra te Anjum;

Voor het bewaarschrift-Walhout te Grijskerke: *Ds T. J. Hagen te Delft, Prof. Dr K. Schilder te Kampen en C. G. de Jong te Almkerk;

Voor het bewaarschrift van Ds G. Menken te Gendern: *Ds W. Breukelaar, em.-pred. te Santpoort, Ds S. Idema te Winsum (Gron.) en A. Warma te Hazerswoude;

Voor de verzorging van de geestelijke belangen der Geref. op Curaçao: de kerk van 's-Gravenhage-West;

Synodaal bureau voor de voorbereiding van de Generale Synode van 1942: het moderamen Ds J. L. Schouten, Dr G. Keizer, Dr J. Thijss en Ds F. C. Meijster met den archivaris Dr Th. Ruys te Lisse;

Tot deputaten-curatoren van de Theol. Hoogeschool te Kampen, krachtens aanwijzing van de resp. Part. Synoden: Ds G. Diemer te Scheemda, Dr W. A. v. Es te Leeuwarden, Dr D. J. de Groot te Woudsend, Ds N. Duursma te Nieuw-Amsterdam, Ds H. H. Schoemakers, em.-pred. te Kampen; Dr G. Keizer te Rheden-de Steeg, Dr H. Kaajan te Utrecht, Ds J. L. Schouten te Amsterdam, Ds H. Meijering te Katwijk a. d. Rijn, Ds F. C. Meijster te Rotterdam, Ds A. Schelle te Kapelle-Biezelinge en Ds H. de Bruijn te Nieuwendijk, primi en Ds N. Ij. v. Goor, em.-pred. te Groningen, Dr J. H. Kroeze te Dokkum, Dr A. D. R. Polman te Bolsward, Ds D. Schelle te Assen, Dr J. Thijss te Zwolle, Ds P. C. de Bruyn te Apeldoorn, Ds R. E. van Arkel te Utrecht, Ds W. Breukelaar, em.-pred. te Santpoort, Ds J. G. Feenstra te Scheveningen, Ds W. W. Meynen te Dordrecht, Ds W. H. v. d. Vegt te Goes en Ds J. de Vries te Tilburg, secundi;

De roepende kerk voor de Synode van 1942 zal op de verdaagde Synode alsnog aangewezen worden.

*) De naam van den deputaat, die met de samenroeping is belast, is met een sterretje aangeduid.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te: Deventer (vac. Dr P. Prins): J. C. Gilhuis te Mijdrecht en H. J. Riphagen te Schoonebeek.

Hillegersberg-Terbregge: E. Teunis te Oostzaan en J. B. Vogelaar te Scharendijke.

Serooskerke: G. Hagens te Asperen en J. Meester te Brouwershaven.

Beroepen te: Hillegersberg-Terbregge: J. B. Vogelaar te Scharendijke.

Aangenomen naar: Harkstede: J. den Ouden te Campen (Oost-Friesland, D.). Spijkenisse: Cand. C. v. d. Tas te Delft.

Westbroek: Cand. H. J. Banga, hulppred. te Zeist.

Afscheid van: Bozum: J. Thomas, Tekst: 2 Cor. II: 2.

Waarder: F. A. Hofman, Tekst: Heid. Cat. Zondag 52.

Benoemd tot Hulpprediker te: Assen: Cand. F. H. Vonk te Appingedam.

Ede: Cand. H. J. Lambers Heerspink te Coevorden.

Oostkapelle: Cand. G. van Doornik te Delft (aangen.).

Utrum: Cand. Joh. de Wal te Marum (Gr.).

Waddinxveen: Cand. D. C. van Lonkhuyzen te Amersfoort.

Zeist: Cand. A. Elshout te Rotterdam (aangen.).

Benoemd tot hulpprediker bij de Geref. Kerk te Purmerend de heer G. D. L. Brederveld, Theol. cand., Cobetstr. 81, Leiden, die in de gelegenheid blijft een beroep in overweging te nemen en eens per maand vacante kerken te dienen.

Adres vanaf 10 Oct.: Geref. pastorie, Venediën 13, Purmerend. Het adres van den kerkeraad is bij den scriba P. Peek Kz., Plantsoenstraat 42, Purmerend.

— Prof. Dr J. H. Bavinck aanvaardde 12 October j.l. zijn ambt als zendingshoogleraar aan de theol. hoogeschool te Kampen met het uitspreken van een rede over het onderwerp: „Christusprediking in de volkerenwereld“.

Candidaten A. de Groot en C. Maan.

Aan den arbeid van de kandidaten A. de Groot, hulppred. te Parijs, en C. Maan, hulppred. te Ruhrort, is door de tijdsomstandigheden een einde gekomen.

Prof. Dr A. G. Honig 75 jaar.

De Generale Synode der Geref. Kerken, die in Sneek vergaderde, verzond aan Prof. Dr A. G. Honig, rustend hoogleraar te Kampen, die zijn 75sten verjaardag vierde, het volgende telegram:

De Generale Snede van de Gereformeerde Kerken, te Sneek vergaderd, wenscht U van harte geluk op uw 75sten verjaardag. Dankbaar gedenkend aan al den arbeid door U voor onze kerken en de Theol. Hoogeschool verriicht, bidt zij U den zegen en de kracht des Heeren toe, opdat Uw arbeid nog verder vruchtbaar zij, het licht des Heiligen Geestes Uw levensavond verheldere, de vrede Gods in Christus uw hart vervulle en Zijn genade overvloedig zij over U, Uw gade en familie.

SCHOUTEN, Praeses.

SCHOUTEN, Praeses.

MEIJSTER, Scriba.

CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te: Maassluis: C. Smits te Sliedrecht.

Werkendam: W. Heerma te Zeist.

Bedankt voor:

Dokkum: J. v. Doorn te Onderkerk a. d. Amstel.

Harderwijk: M. Boon te Bussum.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Beroepen te:

Grand Rapids (Ver. St.): A. van Stuyvenberg te Benthuizen.

Bedankt voor:

Amsterdam: J. D. Barth te Dordrecht.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Hornhuizen: Cand. L. J. Veenendaal te Den Haag.

Jukwerd: Cand. J. J. Siezen te Vlaardingen.

Sappemeer (toez.): C. A. Schenk te Westerhork.

Wijk bij Duurstede: C. A. v. Harten te Zevenhoven.

Aangenomen naar:

Deventer: D. Visser te Nieuw-Helvoet.

Hei- en Boecop: Cand. W. L. Tukker te Hoek van Holland.

Melissant: Cand. A. v. d. Ent te Gouda.

Midlum: Cand. M. Hanemaaijer te 's-Gravenzande.

Well-Ammerzoden: Cand. B. F. C. de Groot, hulppred. te IJsselmonde.

Bedankt voor:

Arnhem: Th. E. v. d. Brug te Harlingen.

Bergen op Zoom: W. E. Heijboer te Ouwkerk.

Gouderak, Eemnes-Binnen, Bunschoten, Ter Aar, Noorde- loos, Papendrecht en Opheusden: Cand. W. L. Tukker te Hoek van Holland.

Sappemeer (toez.): W. G. van der Lecq te Boyl.

Intrede te:

Brille: J. van Noort, Tekst: Handel. 20:24b.

Rumpt: Cand. M. C. Kooie, Tekst: Handel. 13:38.

Utrecht: J. R. Wolfenberger, Tekst: 1 Cor. 1:9.

Afscheid van:

Oudenbosch: G. C. Postma, Tekst: Rom. 8:38 en 39.

Woubrugge: J. F. Doornenbal, Tekst: Handel. 20:32.

Overleden:

G. P. A. Ruysch van Dugteren, pred. te Zonnemaire, 61 jaar.

Correspondentie.

CATECHISMUS-BIJLAGE.

In verband met de vele aanvragen om de verschenen afleveringen herhalen we, dat deze alleen verkrijgbaar zijn voor zoover de voortdurend strekt voor nieuwe abonné's tegen vergoeding van 5 cent per aflevering. Bij uitzondering kunnen abonné's, die één of meer exemplaren zijn kwijt geraakt, deze tegen denzelfden prijs ontvangen.

Goes.

DE UITGEVERS.

DE PERS OVER

RONDOM DE REFORMATIE

door A. JANSE.

Dr G. C. Berkouwer schrijft in „De Standaard“:

„Wie zich op de hoogte wil stellen van verschillende debatten over de bekende onderwerpen, vindt hier een boek, dat hem in menig opzicht oriënteert...“

„De Zeeuw“ schrijft:

„Wij willen ons er toe bepalen om tot lezing en bestudeering van het hier gebodene op te wekken. Het komt toch al te veel voor, dat op lazzes gronden, op de klank of, wordt geoordeeld of ook veroordeeld. Lezing van dit boek kan ook voor „leeken“ verhelderend werken en inzicht geven in verschillende vragen die thans aan de orde zijn...“

Ds G. Stam oordeelt in de „Geref. Kerkbode“:

„...Hierin is geen oppervlakkigheid maar ernst. Kennismake van deze lectuur kan ons leeren, dat wij nooit genoeg kunnen nadenken over den rijkdom van Gods Woord... Het moge er toe bijdragen, dat het wezen en het leven des Verbonds al meer verstaan worden...“

Ds M. B. v. 't Veer in het „Geref. Mannenblad“:

„Het boek in zijn geheel genomen kan ik ten zeerste aanbevelen. Ik hoop dat velen het zullen lezen... Wie dit geschrift met aandacht leest, ontvangt niet alleen een duidelijk antwoord op de vraag, hoe de heer Janse (en velen met hem) de kwesties zien, maar tevens (en dat acht ik in dezen tijd belangrijker) zal hem duidelijk worden de onjuistheid van vele beschuldigingen. Ook kan dit boek dienstig zijn om veel misverstand weg te nemen. Daarom hoop ik, dat het gelezen zal worden...“

Prijs in sterken fraaijen band f 2.— (ingen. f 1.50). Verkrijgbaar bij den boekhandel, of op postrekening nr. 36000 van de Uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE — GOES

OM „DE LEVENDE ZIEL“

door A. JANSE.

Dit boek dankt zijn ontstaan aan een zeer belangwekkenden penstrijd over de vraag: „HOE HEBBEN WIJ DE „ZIEL“ NAAR SCHRIFTUURLIJKE OPVATTING TE BESCHOUWEN?“

De schrijver zegt in dit boek:

„Ik heb met vele voorbeelden aangetoond hoe belijnd en concreet en hoe scherp geformuleerd de Schrift is als zij van ziel spreekt. Ik heb op dit punt de Heilige Schrift door Gods genade leeren verstaan en ik heb er kracht in gevonden om heel scherp de verlossing van den ganschen mensch te belijden tegen alle tendensen om die verlossing „geestelijk“ te vermallen...“

Prijs f 1.50, geb. f 2.—. Verkrijgbaar in den boekhandel en bij

OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V., GOES

In v. bevre Testa gebrui tische lestijn- ning E lode uit H die ge heid. getuig op de lem wat v en ge bij he getuig gewor het N geval hier, l bloedg schap den tij tuige,